

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/129554,Brzesko-Wystawa-Wykleci-odnalezieni-w-Malopolsce.html>
25.04.2024, 04:06

Brzesko. Wystawa „Wyklęci odnalezieni w Małopolsce”

Na placu przy brzeskiej filii Biblioteki Pedagogicznej w Tarnowie można oglądać plenerową wystawę krakowskiego IPN zatytułowaną „Wyklęci odnalezieni w Małopolsce”.

Wystawa prezentuje sylwetki 11 spośród 13 bohaterów niepodległościowego podziemia, których szczątki udało się odnaleźć i zidentyfikować w trakcie prac poszukiwawczych prowadzonych w Małopolsce. Autorzy ekspozycji – dr Dawid Golik i Krzysztof Pięciak z krakowskiego pionu poszukiwań i identyfikacji IPN pokazują efekty działań prowadzonych w terenie od 2015 r.

W 2018 r. uroczyście ogłoszono identyfikację dowódcy oddziału i komendanta powiatowego NZW kpt. Tadeusza Gajdy „Tarzana”, jego podkomendnego, kadeta Wiesława Budzika „Rolanda” oraz partyzantów zgrupowania „Błyskawica”: żołnierza AK z Wileńszczyzny sierż. Antoniego Wąsowicza „Rocha”, kpr. Adama Domalika „Kowboja”, Stanisława Ludzi Harnasia” – adiutanta „Ognia” i dowódcy oddziału „Wiarusy”, a także ppor. Tadeusza Zajączkowskiego „Mokrego”, akowca, członka oddziału partyzanckiego „Huragan”.

W maju 2018 r. wznowiono prace poszukiwawcze na cmentarzu Rakowickim. Odnaleziono szczątki st. sierż. Mikołaja Mazura „Paska” i Władysława Nowaka „Groźnego”. Obaj byli partyzantami

Brzesko. Wystawa „Wyklęci odnalezieni w Małopolsce”

związanymi z ziemią bocheńską. Podczas II wojny światowej działali w Narodowej Organizacji Wojskowej, scalonej z Armią Krajową, w oddziale partyzanckim Obozowych Drużyn Bojowych „Jastrzębski” („Chrobry”) ppor. Józefa Lessera „Jastrzębskiego”. Oddział wstawił się akcją w wyniku, której w listopadzie 1944 r. zginął niemiecki generał Walter Herold. W 1945 r. obaj znaleźli się w szeregach oddziału partyzanckiego NZW „Armia Narodowa Pogrom” ppor. Augustyna Rafalskiego „Pogroma”, walczącego w pow. bocheńskim. W 1950 r. ukrywali się w szeregach grupy przetrwania, która została rozbita na skutek gry operacyjnej UB. Mazura i Nowaka rozstrzelano w wigilię Bożego Narodzenia 1951 r.

Kolejne prezentowane na wystawie postacie to Ryszard Kłaput „Pomsta” i Wojciech Frodyma „Mucha”, członkowie Zgrupowania Partyzanckiego „Błyskawica” Józefa Kurasia „Ognia”. Ich szczątki odnaleziono w październiku 2018 r.

Wśród prezentowanych na wystawie postaci jest też dowódca oddziału partyzanckiego, ppor. Mieczysław Kozłowski „Bunt”, który w połowie 1945 r., wobec groźby aresztowania przez Sowietów, sformował kilkusobowy oddział samoobrony. Dowodził nim pod pseudonimem „Żbik”. Ujawnił się wraz z podkomendnymi w Bielsku 20 października 1945 r. Na początku 1946 r. nawiązał kontakty z działającą w powiecie wadowickim konspiracją Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Wkrótce odtworzył swój oddział, który otrzymał kryptonim „Błysk”, a on sam przyjął nowy pseudonim „Bunt”. Grupa początkowo podlegała NZW, a następnie podporządkowała się poakowskiej organizacji Armia Polska w Kraju. Aresztowany i skazany na śmierć, zginął rozstrzelany przez pluton egzekucyjny razem z Kłaputem i Frodymą w styczniu 1947 r.

Brzesko. Wystawa „Wykłęci odnalezieni w Małopolsce”

Brzesko. Wystawa „Wykłęci odnalezieni w Małopolsce”